

Dubbelbod från Brötjärna, Mockfjärds hbg, Gagnefs sn

Dendrokronologisk undersökning

av Torbjörn Axelson, hösten 2022

Parboden i september 2022, utan det påbyggda loftet.

På ursprunglig plats i Brötjärna 1920, med senare påbyggt loft. (foto: K.E. Forsslund).

Den 16 september 2022 tog jag i tre av golvtilljorna i parboden från Brötjärna som står på hembygdsgården i Mockfjärd, [60.51089](#), [14.97653](#). Proven togs med tillväxtborr underifrån i vänstra delen av byggnaden (B-sidan, tilljorna nr 2, nr 1 och nr 4), där det går att krypa under den. Alla undersökta stockar är av tall och två av proven kan dateras med yttersta ring 1619, medan det tredje har yttersta ring ett fåtal år tidigare, men med tynande ytved där ytterligare extremsmala eller absenta ringar mycket väl kan dölja sig. De provtagna stockarna är sinsemellan ganska olika, och skulle eventuellt kunna komma från olika bestånd – virke från sedimentjordarna nära älven kan ibland vara spretigt även om det vuxit nära. Två av proven passar mot varandra. Vart och ett av proven kan dateras mot olika referenser. Det ena provet (229A01) har bäst, men inte särskilt bra, korrelation mot några referenser från Gästrike- och Hälsingekusten(!), och passar dåligt mot dalakronologier och de andra proven.

Vacker knutkedja.

Enligt skylt på boden har den antagits vara från 1600-talet, även om Olle Homman, som inköpte den för att bevara ursprungligen bedömde den från 1500-telet.

Åtminstone golvtilljorna ger nu stöd åt en datering av boden omkring 1620. Kompletterande prov i väggtimmeret borde tas för att säkerställa att det verkligen är samtida med golvtilljorna, men också för att se om beståndsspritt kan visas eller uteslutas. (Beståndsspridning är typiskt för byggnader timrade i samfällad regi). Det lilla materialet i denna undersökning räcker dock bara till att väcka frågan, men inte ge något svar. Jag noterade att golvtilljorna inte så vitt jag kunde se var påverkade av saltlake, vilket tyder på att boden endast använts för torrvaror (spannmål, kläder?) och för övernattnig. Bodan nämns med foto (se ovan) i Forsslund, som skriver:

Matteres eller Bengts Peres (nu Rosells) liggherbre eller "sovhus" (Detta Mockfjärdsnamn på herbren med dörr på långsidan är en tydlig motsvarighet till andra traktens benämning på loftet 'nattstuga' (Gerda Boëthius)) (nu inköpt av av Hembygdsföreningen, vars ombud i byn är fotografen Ludvig Ohlner (Pellolles Ludvig), är ganska vältrimrat, nedtill av rundtimmer med sexkantiga knutar; i ena rummet med liten fönsterglugg står en dubbelsäng och en barnsäng med årtalet 1764 och ett kors inristade. Mitt under ena dörren är ett hål uthugget i

två stockar - är det ett katthål så är det högst ovanligt placerat.¹

På boden finns även uppsatt ett anslag med följande text:

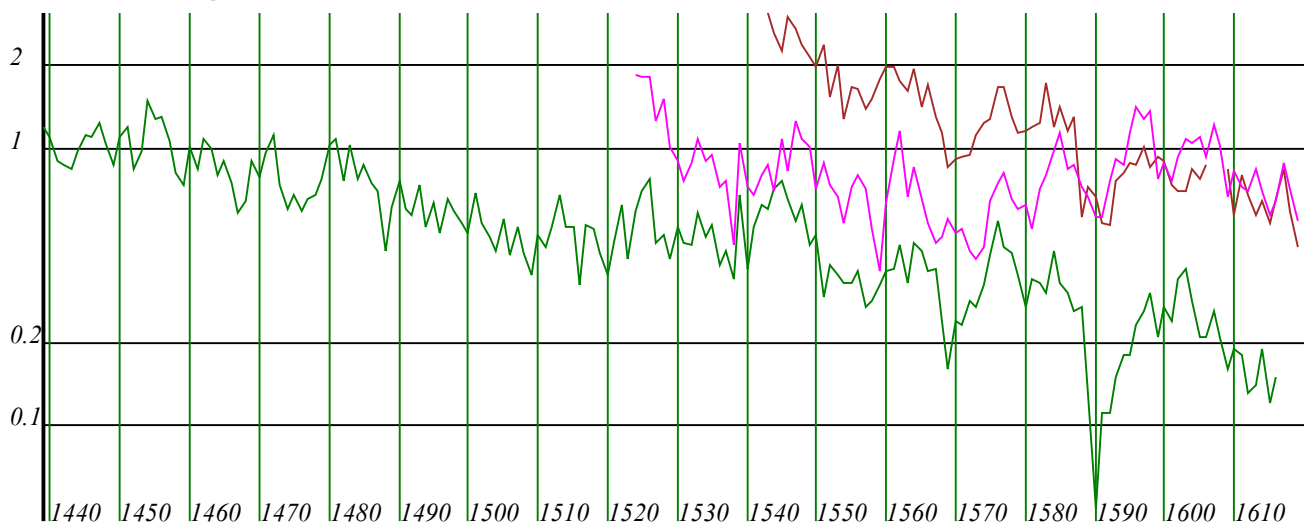
"Detta hus köpte jag, Olle Homman, i Brötjärna år 1918. Det stod då på Hök-Lasses gård, intill Olars (Skolars) Lind i Brötjärna öster om hyttbron och är det äldsta i denna by. Av flera skäl kan det antas vara från 1500-talet. Må efterkommande bevara det oförändrat som fornminne. 20 april 1925"

Noter

¹. Forsslund, K E: *Med Dalälven från källorna till havet*. Del II bok 10: Mockfjärd och södra Gagnef. Stockholm 1928, ss.55-57

Denna och andra dendrokronologiska studier av T. Axelson återfinns på taxelson.se/dendro/obj/

Mätdata (ringbredder)

229A 1 Parbod, Mockfjärds hbg, Gagnefs sn, W
 229A 2 Sweden Pinus sylvestris
 229A 3 T.Axelsson

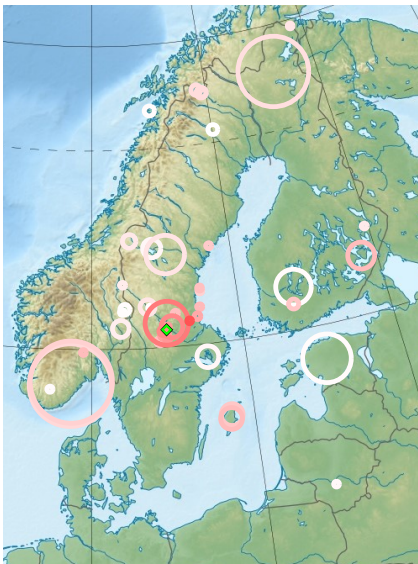
PISY
 1439 1619

— 229A00, 1439–1616, golvtilja 2 fr B, ytveden tynande
 — 229A02, 1524–1619, golvtilja 4 fr B
 — 229A01, 1543–1619, golvtilja 1 fr B

Korrelationsvärden

229A00

229A01

229A02

Cybis CDendro, Algorithm: P2YrsL: Proportion of last two years growth LIMITED (2,0,T,NoLog,1,2,6)

Correlations between best available references (PISY) and 229A00.pos dated to 1616 with corr \geq 0,36 and with overlap \geq 116

Results sorted according to decreasing correlation coefficient values.

	Corr	Test	Over lap	Skel	Chi2	
all...	0,46	6,84	177	8	8	based on 7 members
NLPISY03	0,41	5,99	177	16	16	Zuid-Noorweg, konstruktionsvirke återfunnet i Nederländerna, van Daale
Alvd21	0,40	5,78	177	29	29	Block of Alvd21
BjorboGr	0,39	5,66	177	1	1	Björbo+Grangärde (=Swed305+material från grangärde), PISY, T. Axelson
Up121	0,38	4,40	116	4	4	Norra Uppland
SodraDal	0,37	5,34	177	5	5	Dalarna söder om Siljan. Sammansatt. (Floda, Grangärde, Gagnef, Svärds
JutFr_PI	0,36	4,64	146	8	8	Härbre från Färnäs, Mora (now Grangärde), PISY
swed335	0,36	5,04	177	0	0	Grangarde, Dalarna, T Axelson

Cybis CDendro, Algorithm: P2YrsL: Proportion of last two years growth LIMITED (2,0,T,NoLog,1,2,6)

Correlations between best available references (PISY) and 229A01.pos dated to 1619 with corr \geq 0,45 and with overlap \geq 74

Results sorted according to decreasing correlation coefficient values.

	Corr	Test	Over lap	Skel	Chi2	
all...	0,58	6,11	74	9	9	based on 5 members
Kungsber	0,58	6,10	74	4	4	Kungsberg-Järbo-Lumsheden, västra Gästrikland (Jan-Olov Språng) PISY
se007	0,51	5,09	74	9	9	Dalarna region (Bartholin, proj extraterrestrial) PISY
FlodaSn0	0,48	4,68	74	8	8	Floda sn, Dalarna T. A 2006? (annat än swed305, hårt sovrat)
SodraDal	0,48	4,58	74	10	10	Dalarna söder om Siljan. Sammansatt. (Floda, Grangärde, Gagnef, Svärds
swed335	0,45	4,26	74	7	7	Grangarde, Dalarna, T Axelson

Cybis CDendro, Algorithm: P2YrsL: Proportion of last two years growth LIMITED (2,0,T,NoLog,1,2,6)

Correlations between best available references (PISY) and 229A02.pos dated to 1619 with corr \geq 0,33 and with overlap \geq 93

Results sorted according to decreasing correlation coefficient values.

	Corr	Test	Over lap	Skel	Chi2	
all...	0,52	5,87	95	18	18	based on 5 members
hudiko	0,44	4,73	95	8	8	Bergsöns och Bålsöns kapell utanför Hudiksvall/Block 2-276 (of 297) of
swed337	0,43	4,63	95	7	7	Gästrikland coast
OLDPISY	0,43	4,56	95	9	9	Hornslandet, Niklasson retrieved fr diagr
Stjngfr	0,39	4,03	93	5	5	Storjungfruns kapell, Söderhamn
SNoNL_PB	0,33	3,33	95	10	10	Syd norsk export t NL. Paul Borghaerts 2020, PISY